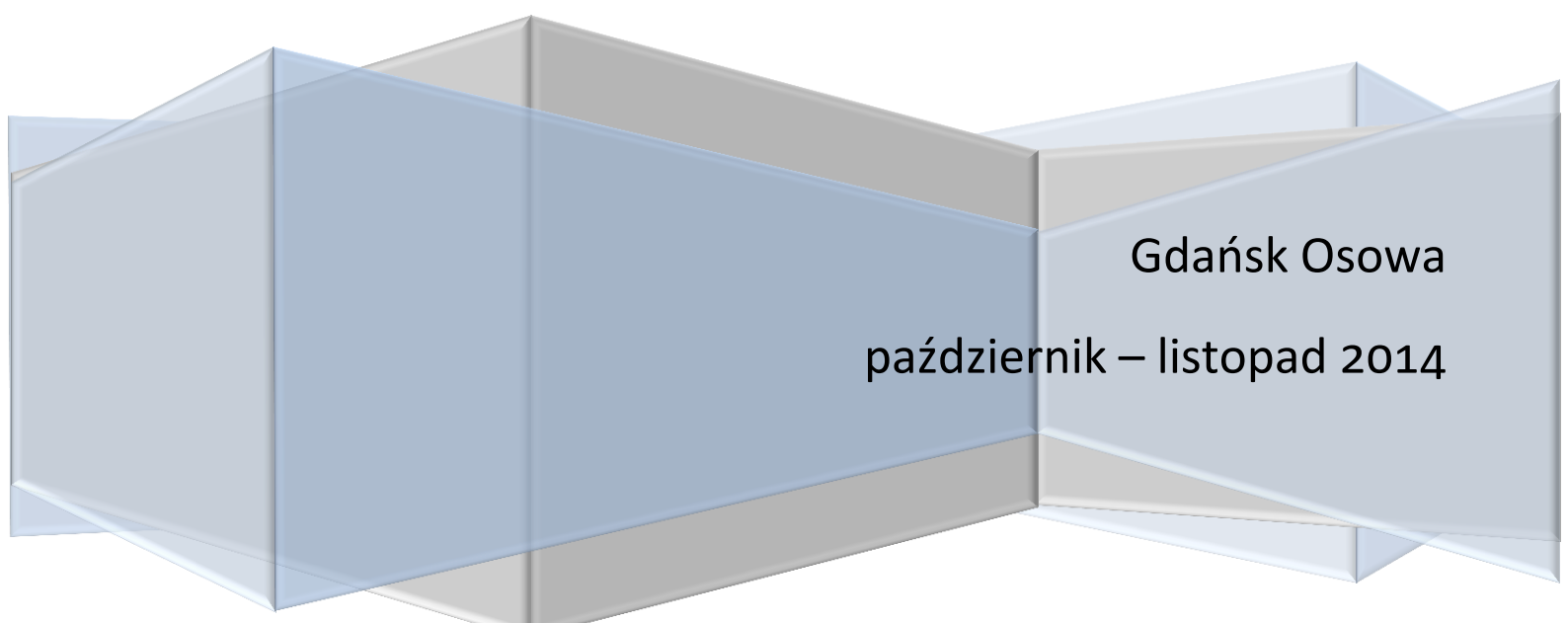

DZIELNICA OCZAMI SENIORÓW

Raport z badań opinii starszych mieszkańców

Gdańska Osowej

Renata Grochowska

Gdańsk Osowa
październik – listopad 2014

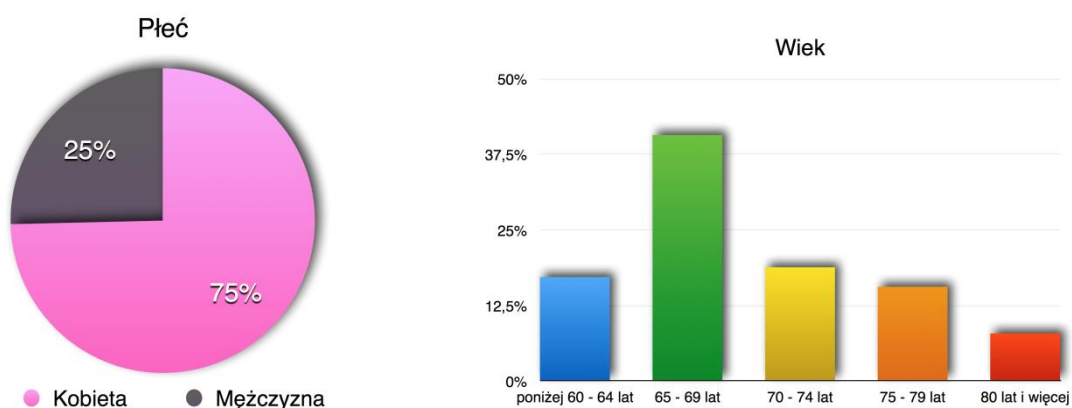
Spis treści

1. Infrastruktura pieszo-drogowa	2
2. Komunikacja zbiorowa w Gdańsku Osowej	5
3. Czy Osowa jest dzielnicą atrakcyjną ekologicznie?	7
4. Usługi komunalne	9
5. Dostępność budynków użyteczności publicznej	10
6. W jakim stopniu zaspakajane są potrzeby osowskich seniorów?	10
7. Poczucie wpływu seniorów na jakość życia w Osowej	15
8. Oceny, postulaty, propozycje	17
9. „Osowski patriotyzm” seniorów	17
10. Podsumowanie	19

Raport zawiera informację o wynikach ankiety „Dzielnica oczami seniorów”, którą przeprowadzono w drugiej połowie października i pierwszej połowie listopada 2014 roku wśród starszych mieszkańców dzielnicy Gdańsk Osowa. Za pomocą gazety U NAS rozprowadzono wśród mieszkańców ponad 5 tysięcy formularzy ankiet. Zamieszczono je również w Internecie na stronach Fundacji WIEM I UMIEM oraz www.osowa24.pl. Wypełnione formularze można było przysłać na adres Fundacji WIEM I UMIEM, składać w redakcji U NAS, wrzucać do skrzynki pocztowej Rady Dzielnicy Osowa a także do specjalnej skrzynki pocztowej przy Szkole Podstawowej nr 81. Można ją również było wypełnić elektronicznie i przesłać Internetem.

Głos seniorów w zamyśle organizatorów miał zainicjować dyskusję o jakości funkcjonowania dzielnicy Osowa, będącej częścią gdańskiej aglomeracji pod kątem potrzeb, oczekiwań i aspiracji osób starszych. Powstał ciekawy materiał, będący – należy mieć nadzieję – przyczynkiem do badań i analiz dotyczących funkcjonowania gdańskich instytucji (np. Straż Miejska Gdańsk, Zarząd Dróg i Zieleni, Zarząd Transportu Miejskiego, Dyrekcja Rozbudowy Miasta Gdańska, Przedsiębiorstwo Robót Sanitarno-Porządkowych itp.) a rozważań także miejsca seniorów w lokalnej społeczności. Ankieta „Dzielnica oczami seniorów” stanowi zwięźczenie realizowanego przez Fundację WIEM I UMIEM projektu „U SIEBIE”, którego celem jest edukacja i aktywizacja seniorów, nakierowana na odpowiedzialną partycypację obywatelską. Projekt został dofinansowany przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej ze środków Funduszu Inicjatyw Obywatelskich 2014.

Pytania ankietowe odnosiły się do różnorodnych aspektów funkcjonowania dzielnicy i formułowane były w taki sposób, by seniorzy mogli na nie odpowiedzieć na podstawie własnego doświadczenia. Grupa 80 seniorów, która wzięła udział w badaniu okazała się zróżnicowana zarówno pod względem płci jak i wieku:

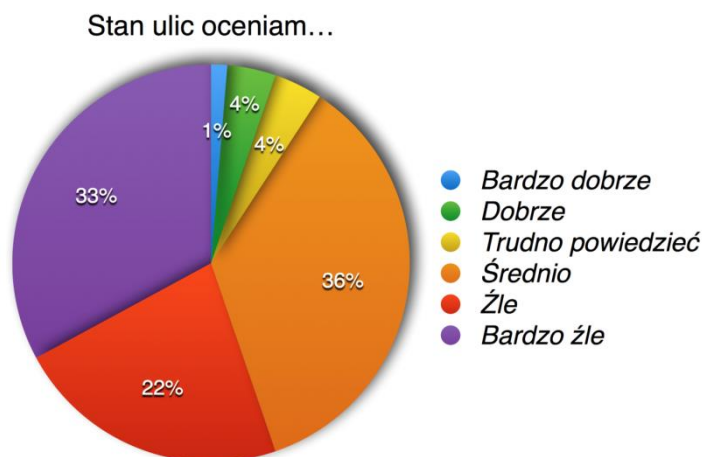
Uczestnicy ankiety średnio przeżyli w Osowej 21 lat, zatem są to osoby, które dla oceny jakości życia w Osowej posiadają spore kwalifikacje.

1. Infrastruktura pieszo-drogowa

Najpierw badani poproszeni zostali o ocenę infrastruktury pieszej i drogowej dzielnicy Gdańsk Osowa. Jest to jeden z najważniejszych czynników decydujących o poziomie satysfakcji z życia w dzielnicy. Osoby w każdym wieku aby móc normalnie biologicznie, społecznie i kulturowo funkcjonować, muszą i chcą korzystać z dobrze utrzymanych

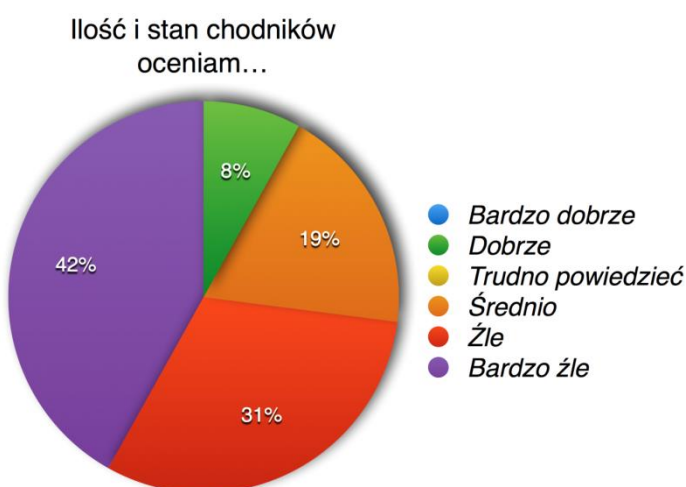
i oświetlonych dróg, dostępnych chodników, bezpiecznych przejść dla pieszych. Skuteczna i bezpieczna komunikacja jest ważna szczególnie dla osób starszych, dla których przemieszczanie się z miejsca na miejsce stanowi jeden z wyznaczników niezależności i społecznej samodzielności. Ankieterom zadano 5 pytań dotyczących infrastruktury pieszo-drogowej.

Pierwsze z nich dotyczyło stanu ulic na terenie dzielnicy Osowa:

Najwięcej osób bo aż 36% stwierdziło, że stan dróg w dzielnicy jest średni. 33% ankietowanych było zdania, że jest on bardzo zły zaś 22% - zły. Niezdecydowanych i oceniających dobrze osowskie drogi było po 4%. Tylko 1% osób biorących udział w badaniu oceniło stan dróg bardzo dobrze. Ponad połowa seniorów wypełniających ankietę (55%) ocenia jakość osowskich ulic negatywnie (źle lub bardzo źle). Ponad jedna trzecia stwierdza, że jest on średni, a tylko niewielki odsetek (5%) jest z nich zadowolony. Taka opinia nie zaskakuje, biorąc pod uwagę słabą jakość nawierzchni, dużą ilość ulic „niedokończonych”, wyłożonych tymczasowo płytami, dróg nieutwardzonych itd. Nie bez przyczyny Osowa posiada opinię dzielnicy „w budowie”.

Drugie pytanie w tym obszarze dotyczyło ilości i stanu chodników. Dla wszystkich mieszkańców a w szczególności osób starszych, jakość i dostępność chodników stanowi kluczowy wyznacznik mobilności. Chodniki dla seniorów pełnią rolę nie tylko stricte komunikacyjną ale również rekreacyjną i zdrowotną (spacery, nordic walking itp.).

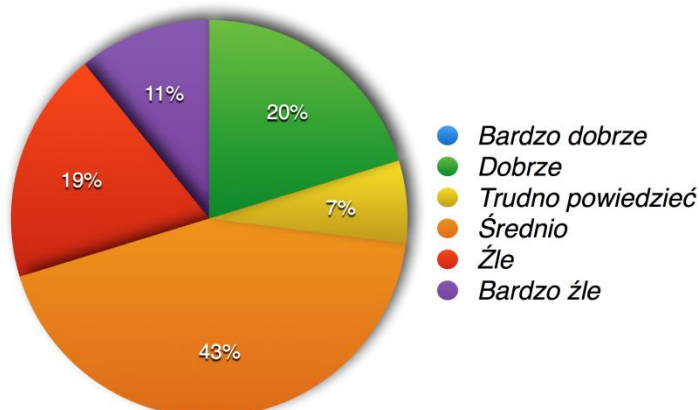

Okazuje się, że seniorzy są w ocenie stanu chodników jeszcze bardziej surowi niż było to w przypadku ulic. Świadczy o tym ilość ocen skrajnie negatywnych (42%) oraz negatywnych (31%). 19% uważa, że ilość i jakość chodników w Osowej jest średnia, zaś 8% ocenia je dobrze. Opinie krytyczne przeważają stosunkiem 73% do 27%. Znamienne jest, że

ani jedna osoba nie wystawiła osowskim chodnikom oceny bardzo dobrej. Nie było również osób wstrzymujących się od odpowiedzi, co może świadczyć o daleko posuniętym zdecydowaniu seniorów i wyrazistości oraz dokuczliwości problemu braku infrastruktury pieszej w dzielnicy.

Kolejne pytanie w obszarze infrastruktury dotyczyło jakości oświetlenia dróg, chodników i placów. Jest to kluczowy problem stanowiący o poziomie poczucia bezpieczeństwa na terenie dzielnicy. W polskim klimacie i położeniu geograficznym poruszanie się wieczorem i nocą jest nieodzowne również dla osób starszych. Czy odczuwają one odpowiedni komfort ?

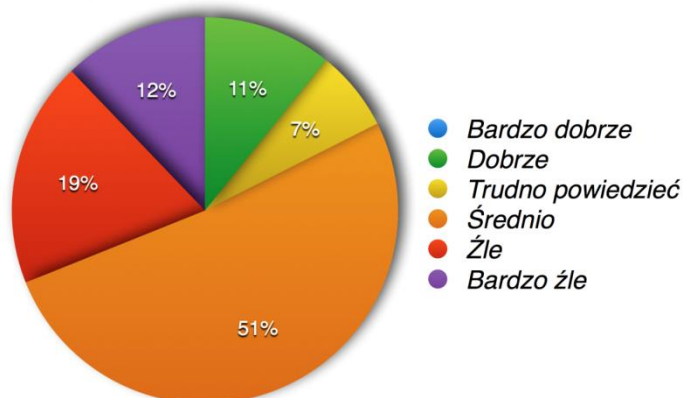
Jakość oświetlenia dróg,
chodników i placów oceniam...

Jak wynika z powyższego wykresu dominuje ocena „średnia” (43%). Oceny pozytywne i negatywne występują w podobnej liczbie (odpowiednio 20% i 19%). Bardzo źle ocenia stan oświetlenia w dzielnicy 11% badanych zaś 7% nie ma zdania w powyższej kwestii. Rozkład ocen pozwala na sformułowanie przypuszczenia, iż osowscy seniorzy oceniają oświetlenie dzielnicy umiarkowanie krytycznie. Prawdopodobna jest hipoteza, że na taki a nie inny osąd wpływ ma miejsce zamieszkania badanych. Faktem jest bowiem, że o ile w centrum dzielnicy infrastruktura oświetleniowa ma charakter od lat ustabilizowany, o tyle obrzeża i młodsze osiedla (szczególnie z dominującym udziałem budownictwa jednorodzinne) nadal są „niedoświetlone”.

Przemieszczanie się pieszych na terenie dzielnicy uwarunkowane jest ilością i położeniem przejść dla pieszych. O ocenę tego aspektu funkcjonowania poproszeni zostali uczestniczący w badaniu seniorzy.

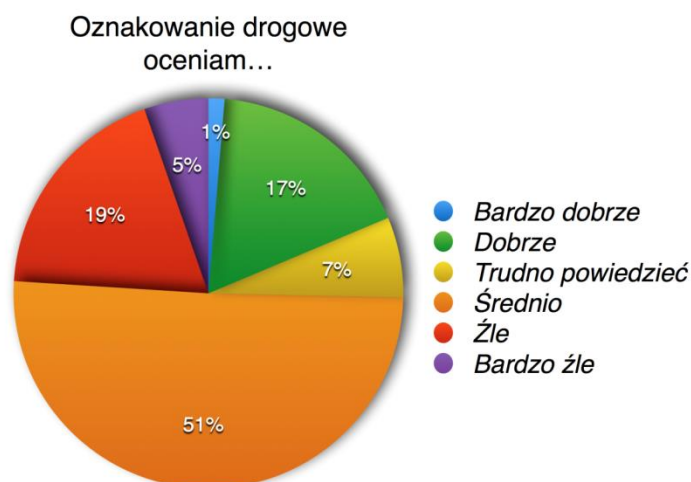
Ilość i położenie przejść dla
pieszych oceniam...

Wynik przypomina nieco rozkład odpowiedzi na poprzednie pytanie, jednakże ocena ilości i położenia przejść dla pieszych jest nieco bardziej surowa (mniej ocen dobrych). Ponad połowa (51%) ankietowanych nie widzi specjalnych

powodów do krytyki ale też nie wyraża entuzjazmu. 19% jest zdania wyraża opinię krytyczną zaś 12% zdecydowanie krytyczną. Natomiast 11% badanych jest zadowolonych z ilości i położenia przejść dla pieszych. 7% nie zdecydowało się na wyrażenie precyzyjnej opinii. Podobnie jak w poprzednim pytaniu ponad jedna trzecia ankietowanych nie jest zadowolona z ilości i położenia przejść dla pieszych, jednak nie wydaje się to problemem dla dzielnicy tak palącym jak brak chodników i słaba jakość ulic.

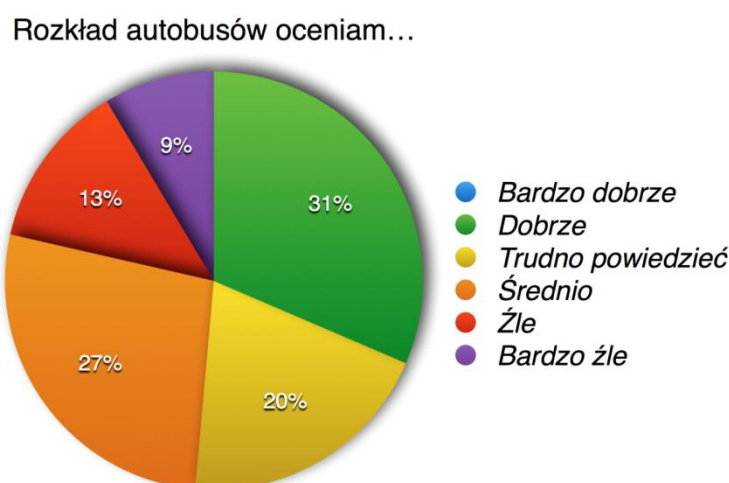
Z infrastrukturą drogową związane jest również oznakowanie. Jak oceniają je seniorzy?

Okazuje się, że ponownie dominantę stanowi ocena „średnia” (51 %). 19% ankietowanych stwierdziło, że oznakowanie na terenie dzielnicy jest złe a 17% miało zdanie wprost przeciwne. Niewielka ilość (7%) badanych nie miała sprecyzowanej opinii zaś 5% wydało osąd zdecydowanie negatywny. Ciekawostką jest śladowe (1%) wystąpienie oceny bardzo dobrej. Jak widać prawie jedna czwarta badanych ocenia krytycznie obecny stan oznakowania osowskich dróg, lecz nie jest to dla seniorów bolączką ekstremalnie dolegliwa.

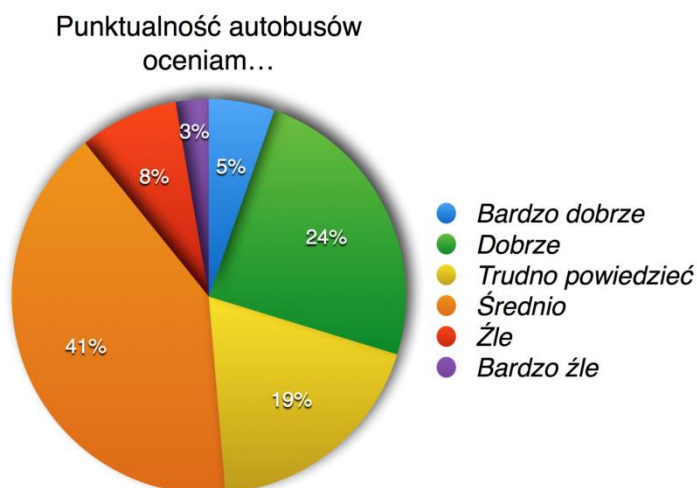
2. Komunikacja zbiorowa w Gdańsku Osowej

Pozostając przy tematyce dotyczącej szeroko pojętej komunikacji, zadano seniorom trzy kolejne pytania. Dotyczą one jakości funkcjonowania komunikacji zbiorowej (autobusowej) na terenie dzielnicy. Osoby starsze są szczególnie wiernymi klientami komunikacji autobusowej. Pierwszą kwestią o którą zapytano, był rozkład autobusów

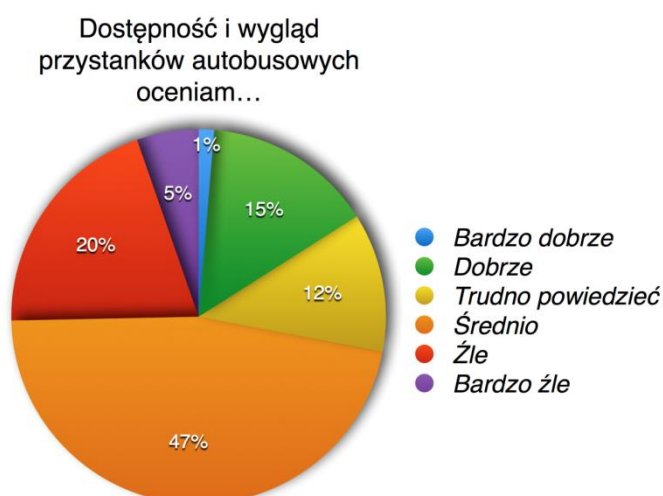
Jak widać na załączonym wykresie ponad jedna trzecia (31%) badanych ocenia dobrze rozkład autobusów. 27% wystawia ocenę średnią, tylko 13% stwierdza, że rozkład jest zły, zaś 9% - bardzo zły. Co piąty uczestnik badań nie ma zdania na ten temat (być może ze względu na zbyt rzadkie korzystanie z autobusów komunikacji miejskiej). Rozkład ocen wydaje się potwierdzać, że obserwowane w ostatnim czasie prace zmierzające do polepszenia sytuacji komunikacyjnej mieszkańców Osowej (min. wprowadzenie nowego autobusu osiedlowego) znajdują pozytywny oddźwięk wśród seniorów.

Czy podobnie optymistycznie kształtuje się rozkład ocen punktualności kursujących autobusów?

Jak widać zdecydowanie najwięcej uczestników ankiety (41%) ocenia punktualność autobusów średnio. Niemal jedna czwarta (24%) uważa, że autobusy są punktualne w stopniu dobrym a 5% - bardzo dobrym. Żle kursowanie autobusów ocenia tylko 8% uczestników ankiety zaś bardzo źle – 3%. Prawie jedna piąta (19%) nie ma na ten temat sprecyzowanego poglądu. Ogólnie bilans ocen wypada stosunkowo pomyślnie dla Zakładu Transportu Miejskiego. Jest to tym bardziej optymistyczne, że Osowa posiada bardzo utrudnioną komunikację z centrum miasta ze względu na niezwykle częste „korki” na ulicy Spacerowej. Mimo to starsi mieszkańcy dzielnicy doceniają organizację i solidność kursowania autobusów.

Bez wątpienia dla odczuwania pełnej satysfakcji z podróży miejskimi środkami transportu niezbędna jest odpowiednio wykonana i utrzymana infrastruktura przystankowa. Co sądzą na ten temat osowscy seniorzy?

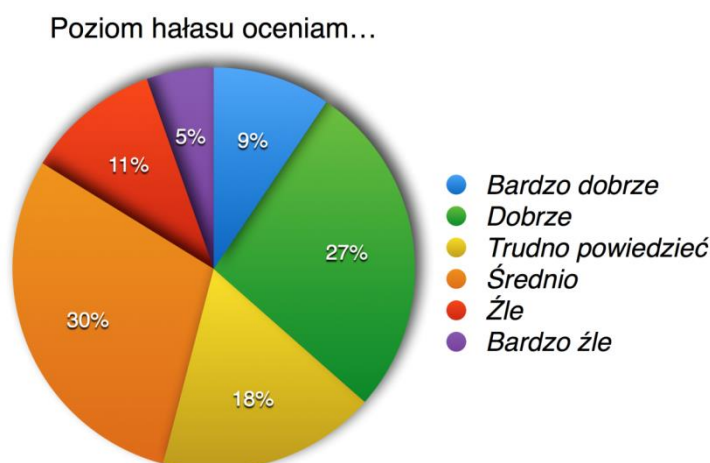

Najwięcej z nich (47% spośród osób, które zdecydowały się wziąć udział w ankiecie) dostępność i wygląd przystanków autobusowych na terenie dzielnicy ocenia średnio. Jedna piąta (20%) uważa, że sytuacja jest zła zaś 5% - bardzo

zła. Natomiast zdania przeciwnego jest 15% (stan dobry). 1 % oceniających jest bardzo zadowolona z wyglądu i dostępności przystanków. Trudność z wyrażeniem jednoznacznej opinii ma 12%. Wyartykułowaną przez seniorów ocenę należy uznać za umiarkowanie krytyczną.

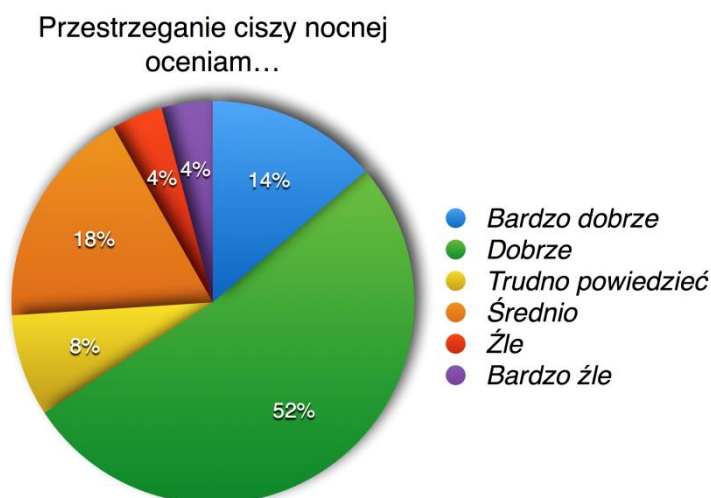
3. Czy Osowa jest dzielnicą atrakcyjną ekologicznie?

Kolejną sferą życia o którą pytani byli starsi mieszkańcy Osowej była szeroko pojęta „ekologia życia na terenie dzielnicy”. Pierwsze z pytań dotyczyło odczucia związanego z poziomem hałasu.

Osowa oddalona jest od centrum Gdańska i można przypuszczać, poziom hałasu powinien być oceniany pozytywnie. Z drugiej strony bliskość obiektów przemysłowych czy też stosunkowo niewielka odległość od lotniska może ograniczać „akustyczny komfort” zamieszkania. Wydaje się, że oba te aspekty wpłynęły na taki a nie inny rozkład opinii seniorów. 30% stan hałasu ocenia jako średni. 27% twierdzi, że pod tym względem jest dobrze a 9% - bardzo dobrze. Hałas doskwiera 11% ankietowanych zaś bardzo źle ocenia sytuację 5% ankietowanych. 18% nie ma zdania.

Czy wpływ na pewne niedogodności akustyczne związane w Osowej mają sami mieszkańcy? Wyjaśnieniu tej kwestii służyło zadanie pytania o ocenę przestrzegania ciszy nocnej.

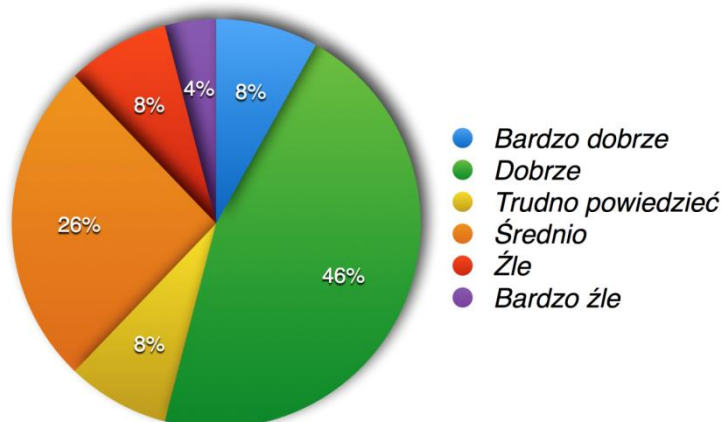

Okazuje się, że pod tym względem sytuacja w osiedlu wygląda pozytywnie. Ponad połowa (52%) uczestników badania jest zdania, że cisza nocna przestrzegana jest w ich miejscu zamieszkania w stopniu dobrym a aż 14% ocenia sytu-

ację bardzo dobrze. 18% uznaje, że jest „średnio”. Nieliczni ankietowani odczuwają pod tym względem dyskomfort duży (4%) lub bardzo duży (4%). 8% nie ma zdania.

Aby zbadać poczucie satysfakcji z ekologicznego aspektu życia w Osowej, poproszono seniorów o ocenę czystości powietrza.

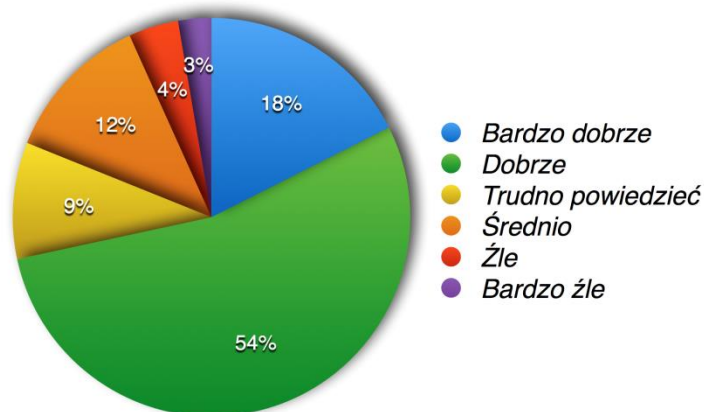
Czystość powietrza oceniam...

Jak widać pod względem czystości powietrza Osowa jest dzielnicą atrakcyjną. Ponad połowa ankietowanych tak właśnie twierdzi (46% - ocena dobra, 8% - bardzo dobra). 26% ocenia czystość powietrza jako średnią a 8% nie ma na ten temat zdania. Tylko 12 % mieszkańców ma poczucie, że oddycha zanieczyszczonym powietrzem (ocena zła – 8%, bardzo zła – 4%).

Jeszcze bardziej pozytywna ocena dotyczy jakości wody z której korzystają mieszkańcy dzielnicy.

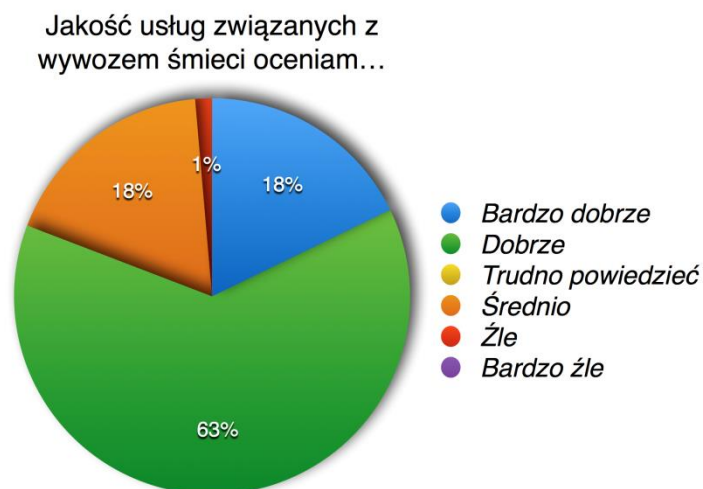
Jakość wody w moim domu/
mieszkanii oceniam...

Zdecydowana większość (72%) starszych Gdańszczan zamieszkałych w Osowej jest zdania, że woda w tej dzielnicy jest dobrej (54%) lub bardzo dobrej (18%) jakości. 12% uważa, że jakość wody jest średnia, 4% - zła a 3% - bardzo zła, 9% nie ma zdania na ten temat. Jest to bez wątpienia jeden z ważnych atutów decydujących o wartości ekologicznej dzielnicy.

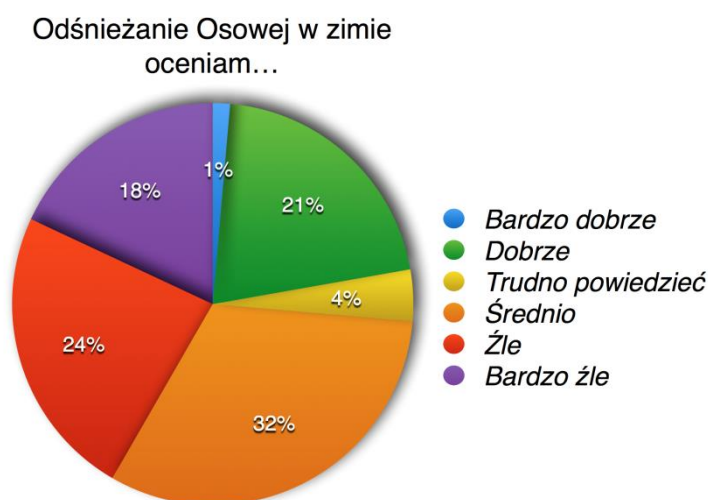
4. Usługi komunalne

Na poziom satysfakcji z życia w dzielnicy wpływ mają bez wątpienia usługi komunalne. Przykładowo zaliczyć do nich można wywóz śmieci:

Przytłaczająca większość (81%) seniorów jest zadowolona z jakości usług związanych z wywozem śmieci (ocena dobra 63% a bardzo dobra 18%). 18% ocenia je średnio, zaś oceny negatywne są na granicy błędu statystycznego. Jest to bez wątpienia istotny walor stanowiący o ekologii życia w dzielnicy.

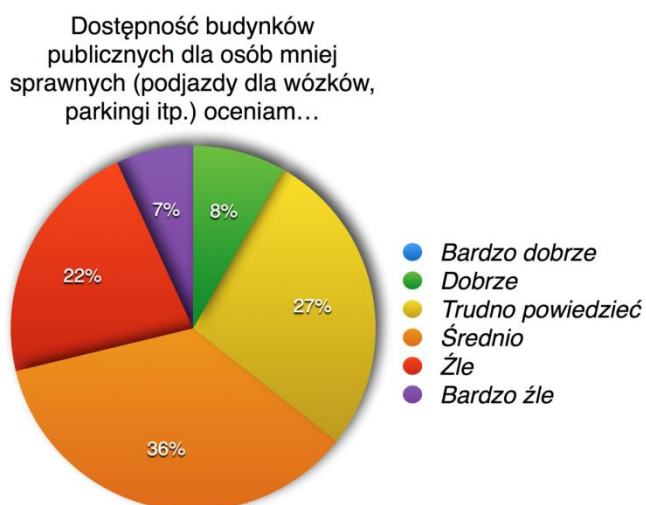
Mniej zadowoleni są ankietowani z jakości odśnieżania:

Zadowolonych jest 21%, bardzo zadowolonych – 1%. Aż 24% (prawie jedna czwarta) ocenia jakość usług odśnieżania źle zaś 18% bardzo źle. Według 32% ankietowanych (prawie jedna trzecia) jest średnio natomiast nieliczni (4%) nie mają zdania na ten temat. Wydaje się, że odczucia seniorów nie odbiegają pod tym względem od powszechnego mniemania o dość zróżnicowanej jakości odśnieżania. Prawdopodobnie są one również uwarunkowane miejscem zamieszkania.

5. Dostępność budynków użyteczności publicznej

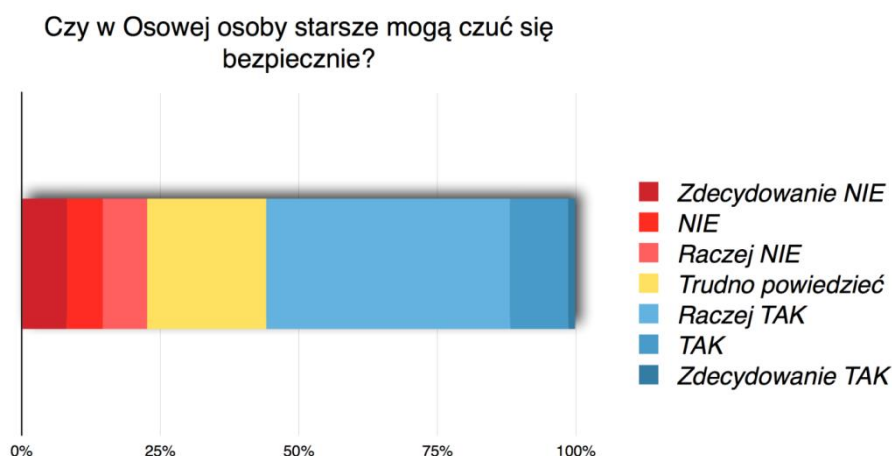
Kolejnym istotnym dla seniorów parametrem jakości życia w dzielnicy jest dostępność budynków publicznych dla osób mniej sprawnych. Niestety pod tym względem sytuacja nie kształtuje się zbyt optymistycznie.

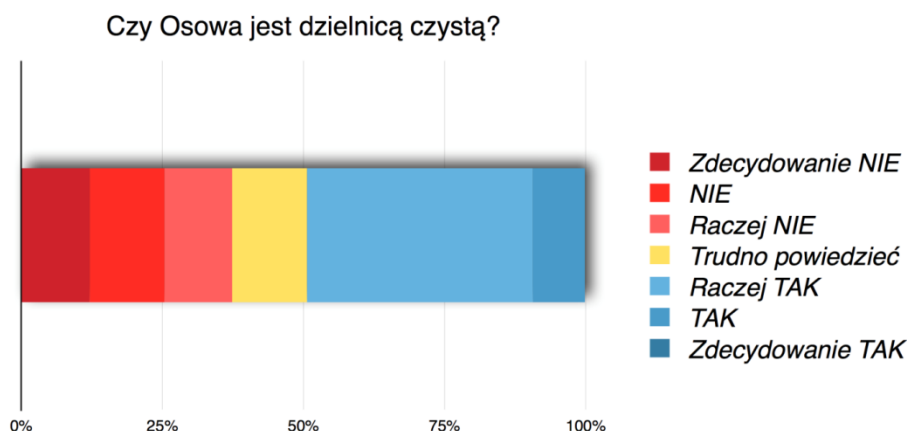
Dominują oceny neutralne („średnio” – 36%) oraz krytyczne (22% - źle, 7% - bardzo źle). Zaledwie 8% seniorów ma przeciwną opinię. Natomiast aż 27% nie potrafi sprecyzować poglądu (prawdopodobnie z tego powodu, że nie korzystają z tego typu udogodnień stąd nie zwrócili na to do tej pory uwagi). Wydaje się, że kolejne badania czy analizy odpowiednich instytucji powinny doprecyzować o które budynki chodzi i dokonać odpowiednich modyfikacji.

6. W jakim stopniu zaspakajane są potrzeby osowskich seniorów?

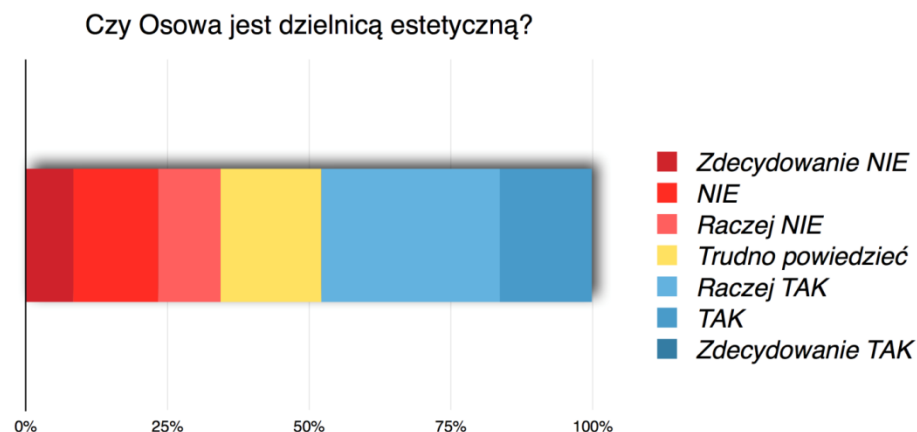
Po zasięgnięciu opinii na temat poszczególnych aspektów funkcjonowania dzielnicy zadano szereg pytań mających na celu poznanie opinii ankietowanych na temat tego w jaki sposób zaspakajane są potrzeby starszych mieszkańców Gdańska Osowej. Przyjmowały one postać pytań w rodzaju „czy” przy czym wachlarz możliwych odpowiedzi był dość szeroki – od „zdecydowanie nie” poprzez „nie”, „raczej nie”, „trudno powiedzieć”, „raczej tak”, „tak” aż do „zdecydowanie tak”. Poniżej pytania wraz z rozkładem odpowiedzi i próbami interpretacji.

Odpowiedzi: zdecydowanie NIE: 8%, NIE: 7%, raczej NIE: 8%, trudno powiedzieć: 21%, raczej TAK: 44%, TAK: 11%, zdecydowanie TAK: 1%. Zdecydowana większość ankietowanych uważa, że osoby starsze mogą czuć się w Osowej bezpiecznie. Mimo to odmiennego zdania jest prawie jedna czwarta ankietowanych. Można stwierdzić zatem, że bezpieczeństwo jest tą sferą nad którą – przynajmniej w odniesieniu do starszych mieszkańców dzielnicy – należy jeszcze popracować.

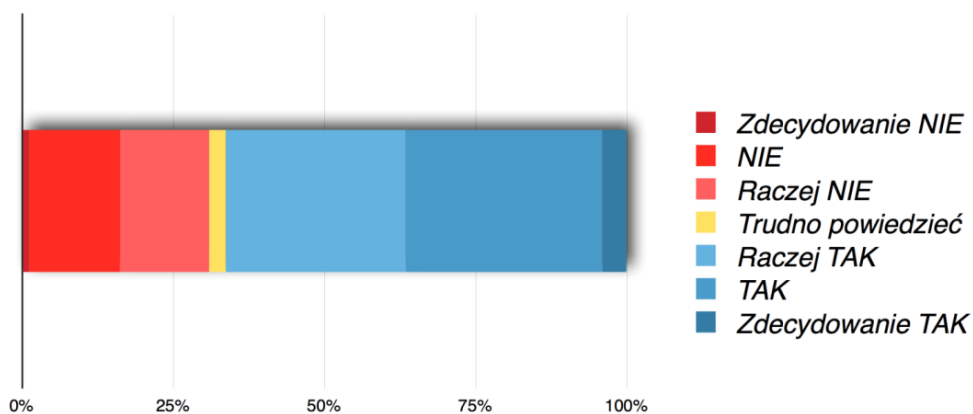

Odpowiedzi: zdecydowanie NIE: 12%, NIE: 13%, raczej NIE: 12%, trudno powiedzieć: 13%, raczej TAK: 40%, TAK: 9%, zdecydowanie TAK: 0%. W ocenie czystości osowscy seniorzy podzieleni są niemal po równo, jednak nie sposób nie zauważyć, że głosy krytyczne są artykułowane w sposób bardziej zdecydowany.

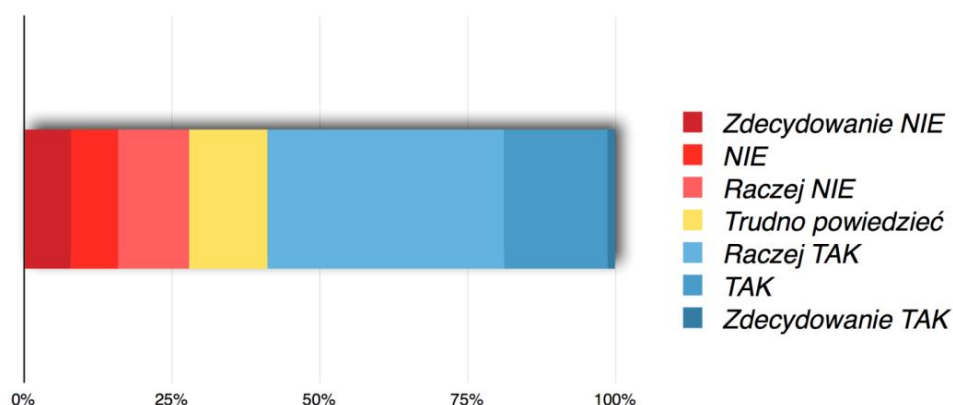
Odpowiedzi: zdecydowanie NIE: 8%, NIE: 15%, raczej NIE: 11%, trudno powiedzieć: 18%, raczej TAK: 32%, TAK: 16%, zdecydowanie TAK: 0%. Większość ankietowanych, choć nie aż tak bardzo znaczna, chwali estetykę swojej dzielnicy.

Czy w Osowej jest gdzie pospacerować?

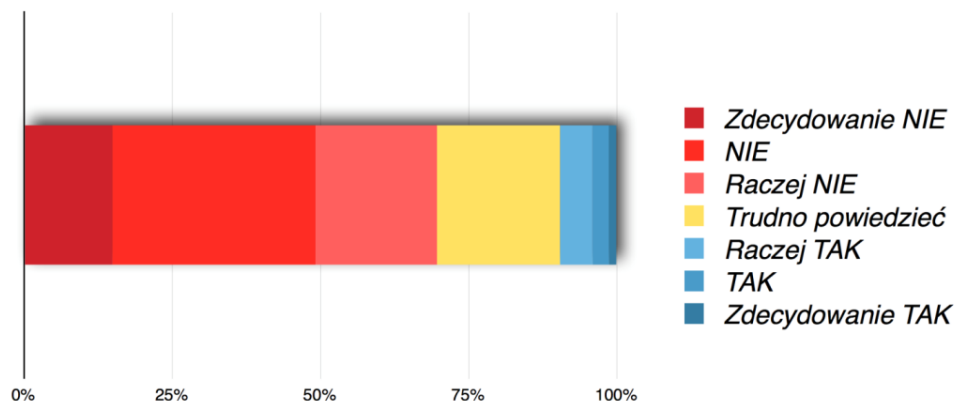
Odpowiedzi: zdecydowanie NIE: 1%, NIE: 15%, raczej NIE: 15%, trudno powiedzieć: 3%, raczej TAK: 30%, TAK: 32%, zdecydowanie TAK: 4%. Jak wynika z powyższego rozkładu opinii w większości osowscy seniorzy chwalą sobie rekreacyjne walory dzielnicy. Jednakowoż znaczna część (prawie jedna trzecia) wyraża opinię przeciwną. Być może potrzeba spacerów mogłaby być zaspokojona w większym stopniu, gdyby poprawiła się sytuacja z chodnikami, na co wskazywały wcześniejsze opinie.

Czy w Osowej seniorzy mają gdzie rozwijać aktywność fizyczną?

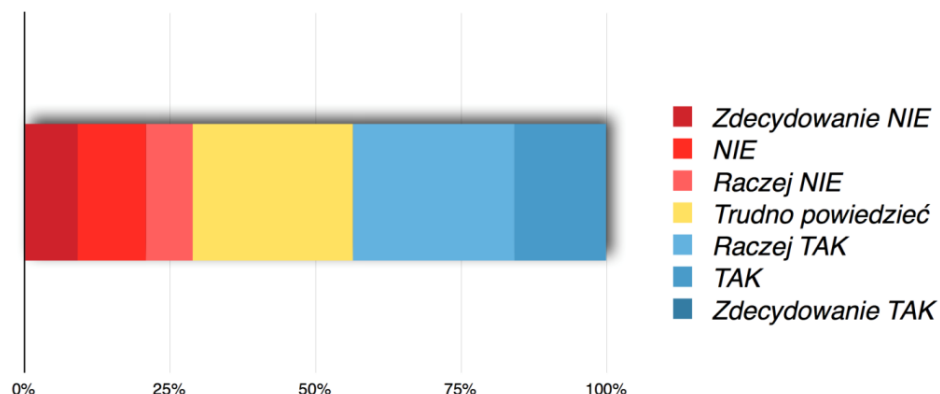
Odpowiedzi: zdecydowanie NIE: 8%, NIE: 8%, raczej NIE: 12%, trudno powiedzieć: 13%, raczej TAK: 40%, TAK: 17%, zdecydowanie TAK: 1%. Większość seniorów nie narzeka na brak miejsc służących uprawianiu sportu i aktywności fizycznej, jednak liczba osób, która takich miejsc nie dostrzega również jest znacząca.

Czy w Osowej są miejsca kultury atrakcyjne dla seniorów?

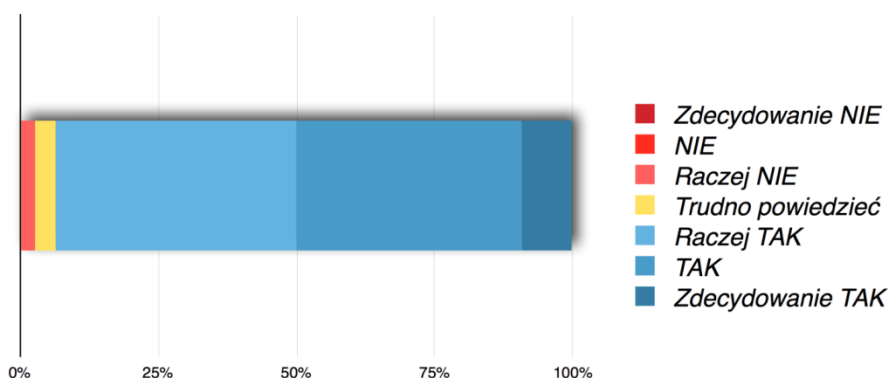
Odpowiedzi: zdecydowanie NIE: 15%, NIE: 34%, raczej NIE: 21%, trudno powiedzieć: 21%, raczej TAK: 5%, TAK: 3%, zdecydowanie TAK: 1%. Wyrażona przez seniorów ocena potwierdza powszechną wśród mieszkańców Osowej świadomość braku miejsca w którym możliwe byłoby zaspakajanie potrzeb kulturalnych osób w każdym wieku – również starszych.

Czy osoby starsze mają zapewnioną należytą opiekę medyczną?

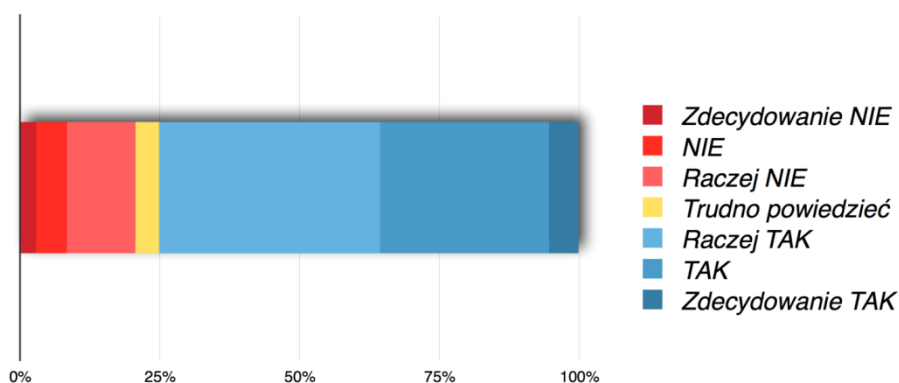
Odpowiedzi: zdecydowanie NIE: 9%, NIE: 12%, raczej NIE: 8%, trudno powiedzieć: 28%, raczej TAK: 28%, TAK: 16%, zdecydowanie TAK: 0%. Osowscy seniorzy w większości są zadowoleni z opieki medycznej na terenie dzielnicy jednak blisko jedna trzecia wyraża pogląd krytyczny. Jest to niepokojąco znaczący odsetek ankietowanych.

Czy osowscy seniorzy mają dogodny dostęp do aptek?

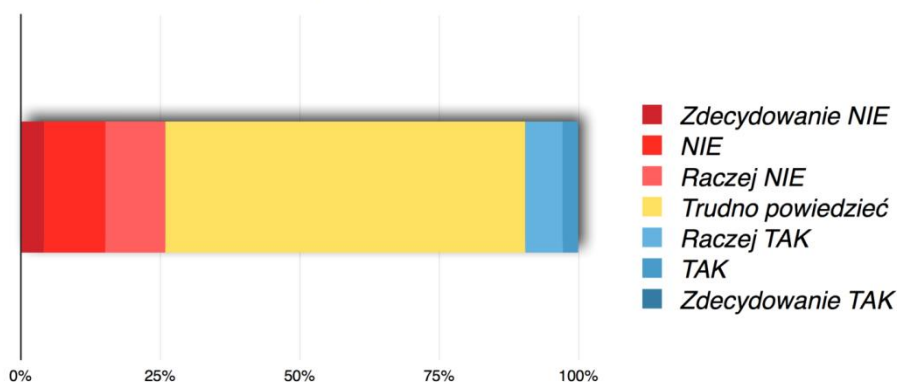
Odpowiedzi: zdecydowanie NIE: 0%, NIE: 0%, raczej NIE: 3%, trudno powiedzieć: 4%, raczej TAK: 43%, TAK: 41%, zdecydowanie TAK: 9%. Wyjątkowa niemalże jednomysłność ankietowanych w wyrażeniu oceny pozytywnej.

Czy osoby starsze mają odpowiedni dostęp do urzędu pocztowego?

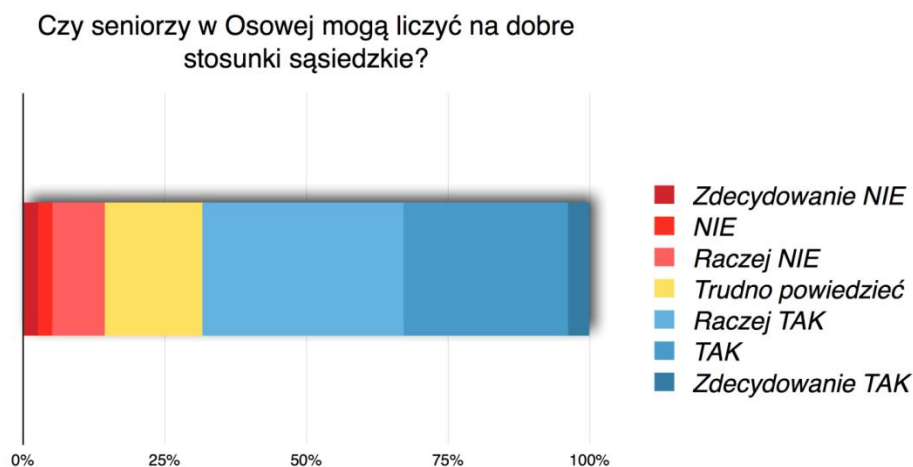

Odpowiedzi: zdecydowanie NIE: 3%, NIE: 5%, raczej NIE: 12%, trudno powiedzieć: 4%, raczej TAK: 40%, TAK: 30%, zdecydowanie TAK: 5%. Rozkład opinii pokazuje wyraźną przewagę przekonania o dostępności urzędu pocztowego (są na terenie Osowej dwa) dla starszych mieszkańców.

Czy osoby starsze mają należyty dostęp do opieki socjalnej?

Odpowiedzi: zdecydowanie NIE: 4%, NIE: 11%, raczej NIE: 11%, trudno powiedzieć: 64%, raczej TAK: 7%, TAK: 3%, zdecydowanie TAK: 0%. Zdecydowana większość badanych nie orientuje się w temacie, co może oznaczać, że nie zdarzyło im się korzystać z pomocy społecznej, być może dlatego, że nie mają takiej potrzeby. Spośród pozostałych więcej osób przeczy opinii, że osoby starsze w Osowej mają zapewnioną należytą opiekę socjalną.

Odpowiedzi: zdecydowanie NIE: 3%, NIE: 3%, raczej NIE: 9%, trudno powiedzieć: 17%, raczej TAK: 36%, TAK: 29%, zdecydowanie TAK: 4%. Rozkład opinii cieszy, gdyż wskazuje na to, że w dzielnicy Osowa seniorzy mogą cieszyć się dobrymi relacjami z sąsiadami. Jednakże 15% głosów sceptycznych powinno stanowić nieustające wyzwanie dla mieszkańców.

7. Poczucie wpływu seniorów na jakość życia w Osowej

Aby odpowiedzieć na pytanie czy osowscy seniorzy mają poczucie wpływu na funkcjonowanie dzielnicy zapytano ich o to, prosząc dodatkowo, by swoje zdanie uzasadnili.

Odpowiedzi: zdecydowanie NIE: 12%, NIE: 21%, raczej NIE: 28%, trudno powiedzieć: 16%, raczej TAK: 12%, TAK: 9%, zdecydowanie TAK: 1%. Mimo, że jedna piąta ankietowanych uważa, iż osowscy seniorzy mają wpływ na jakość życia w dzielnicy, to jednak pogląd ten pozostaje w mniejszości. Mniejszość ta uzasadniała swoją opinię w sposób następujący: „możliwość uczestnictwa seniorów w posiedzeniach Rady Osiedla”, „seniorzy są dobrze zmotywowani i dobrze potrafią sprecyzować problem”, „dbanie o estetykę osiedla, utrzymanie czystości na posesji, opieka nad wnukami –

bezcenna”, „seniorzy mogą głosować na projekty obywatelskie (Budżet Obywatelski)”, „mają możliwości, ale przez ostrożność nie korzystają z nich”. Natomiast większość ankietowanych stwierdziła, że seniorzy nie mają wpływu na życie w dzielnicy, podając min. następujące argumenty: „mało kto się liczy z seniorami (a można by korzystać z ich doświadczenia)”, „brak Rady Seniorów”, „nie uwzględnia się postulatów mieszkańców”, „brak informacji, nie wiadomo gdzie zgłosić projekt”, „zła praca Rady Dzielnicy”, „Osowa jest dzielnicą młodych i zmotoryzowanych”, „seniorzy są za starzy i chorzy”, „zła komunikacja z urzędami”, „dużo pomysłów ale brak reakcji”, „potrzeby seniorów nie są uwzględnione”, „trzeba mieć układy” „seniorzy nie są na tyle odważni”; „seniorzy nie są zorganizowani”.

Celem pogłębienia wiedzy na temat aktywności społecznej osowskich seniorów postawiono przed nimi pytanie: „Jak zachowuję się, gdy na terenie mojej dzielnicy dostrzegam problem, który domaga się zaangażowania lub interwencji instytucji czy też służb miejskich? Wyniki jak się wydaje nie były zaskakujące:

Nic nie robię, bo nie wiem do kogo i w jaki sposób się zwrócić - 9%

Nic nie robię, ponieważ nie wierzę, że można w tej sprawie coś zdziałać - 18%

Nic nie robię z innych powodów (np. brak czasu, sił, zdrowia, chęci itp.) - 10%

Podjęmę interwencję za pośrednictwem Rady Dzielnicy - 11%

Podjęmę interwencję bezpośrednio w odpowiednim urzędzie lub instytucji - 24%

Zgłaszam sprawę do mediów - 9%

Nie zdarzyła mi się taka sytuacja - 18%

Inne: zgłaszam do Wspólnoty mieszkaniowej - 1%

Jak widać liczba osób decydujących się na zaniechanie aktywności obywatelskiej oraz ilość badanych, które takową aktywność podejmują są mniej więcej takie same. 37% nie podejmuje żadnych działań z niewiedzy, braku wiary, czasu, chęci, sił, zdrowia i innych powodów. 35% natomiast podejmuje interwencję wykorzystując lokalny samorząd, zgłaszając się do odpowiednich instytucji, wspólnoty mieszkaniowej lub nawet do mediów. Pozostali nie zetknęli się z taką sytuacją. Wydaje się, że ten wynik, biorąc pod uwagę problem stosunkowo niskiej aktywności obywatelskiej polskiego społeczeństwa obywatelskiego, można uznać za zadawalający.

8. Oceny, postulaty, propozycje

Aby uzyskać dokładniejszą wiedzę na temat sposobu w jaki osowscy seniorzy postrzegają życie w swojej dzielnicy, zadano im kilka pytań o charakterze otwartym. Pierwsze z nich brzmiało: Co Pani/Pana zdaniem w dzielnicy Osowa powinno być zrobione, aby poprawić życie osobom starszym?

Najczęstszymi postulatami były: budowa chodników, poprawa stanu ulic, powstanie domu kultury a w nim klubu seniora, lepsza opieka medyczna, lepsza komunikacja miejska z centrum Gdańska i w Osowej, ławki na przystankach i wzdłuż ulic, wiaty na przystankach, poprawa oświetlenia dróg i parków, zmniejszenie korków na drogach i racjonalizacja ruchu, więcej miejsc do aktywności fizycznej i spacerów, intensyfikacja pracy Rady Dzielnicy. Ponadto wśród propozycji znalazły się: lepsza opieka socjalna, podjazdy dla wózków inwalidzkich, budowa dróg rowerowych, tablice z mapami Osowej, budowa basenu, budowa kanalizacji, powstanie biblioteki, częstsze odśnieżanie, częstszy wywóz śmieci, budowa cmentarza, poprawa pracy Straży Miejskiej, więcej przejść dla pieszych, utworzenie Rady Seniorów, WC w parku Chirona, poprawa pracy policji, budowa drugiego parku rekreacyjnego.

Zapytano również seniorów o ich obserwacje na temat zmian, dokonujących się w dzielnicy w ciągu ostatnich kilku lat. Poproszono o wskazanie zarówno zmian pozytywnych jak negatywnych. Wśród tych pierwszych najczęściej wymieniano: rozwój handlu, powstanie Parku Chirona, rozbudowę dróg, powstanie przedszkoli, szkoły, rozwój komunikacji miejskiej, chodniki (np. na Wodnika, Barniewickiej), coraz lepszą jakość budynków mieszkalnych, powstanie przychodni na ul. Biwakowej, doprowadzenie kanalizacji, zajęcia dla seniorów, organizowane przez Fundację „Wiem i Umiem”. Wskazywano także na zmiany takie jak: polepszenie oświetlenia dróg, powstanie placów zabaw, obecność dwóch kościołów, poprawę estetyki i czystości dzielnicy, powstanie drugiej poczty, autobus 269, wysoki poziom życia mieszkańców, zmniejszenie poziomu hałasu, istnienie terenów zielonych, poprawę jakości wody w mieszkaniu, dobrą pracę służb sprzątających jezdnie, budowę kolei metropolitalnej, rozwój usług, poprawę bezpieczeństwa, kosze na odchody zwierząt, Budżet Obywatelski, parkingi. Charakterystyczne stwierdzenia oddające pozytywne obserwacje seniorów to: „Osowa staje się dzielnicą komplementarną. Jest tutaj wszystko: sklepy, opieka medyczna”. „70 lat temu w Osowej było tylko kilka domów, teraz jest ich bardzo dużo, jest szkoła, kościoły, ośrodki zdrowia, poczta, przedszkola, drogi, komunikacja miejska, kanalizacja, infrastruktura, sklepy, 40 lat temu był tylko 1 sklep”.

Pytani o negatywne zmiany, starsi mieszkańcy dzielnicy wskazywali na zjawiska obniżające jakość życia w dzielnicy. Skupili się na następujących problemach: brak chodników, słaba jakość dróg, korki, słaba komunikacja miejska, za dużo sieciowych sklepów (małe sklepy podupadają), słaba ochrona, brak poczucia bezpieczeństwa, dużo budynków, przeludnienie, brak nowych szkół, brud, brak ścieżek rowerowych, niedoświetlone ulice, hałas, brak kanalizacji, mało przystanków, zanieczyszczenie, brak placówek kulturalnych, mało zieleni, brak śmietników, brak ławek, nowa uchwała dotycząca płatności za wywóz śmieci, mało specjalistów w przychodni, brak współpracy z Radą Dzielnicy, mało przejść dla pieszych, likwidacja Planetobusa, brak nowej poczty, za mało banków, brak parkingów, brak znaków drogowych, „przeszkadzajki” na ulicach, brak basenu.

9. „Osowski patriotyzm” seniorów

Na zakończenie ankiety postawiono seniorom nieco prowokacyjne pytanie: Gdybym miał(a) dziś możliwość wyboru miejsca zamieszkania w Gdańsku to...

Rozkład odpowiedzi:

pozostałbym w Osowej - 57%

trudno powiedzieć - 26%

przeprowadziłbym się do innej dzielnicy - 17%

Na pytanie do jakiej innej dzielnicy chciałbym się przeprowadzić, padały następujące odpowiedzi: Oliwa, Sopot, Śródmieście, Przymorze. Osoby, które zadeklarowałyby ewentualność przeprowadzki do innej dzielnicy, przedstawiały szereg argumentów: „tam gdzie jest czystiej”; „za dużo czasu zmarnowane w komunikacji miejskiej”; „mieszkałem w Sopocie ponad 30 lat”; „nie wiadomo czy mieszkamy na wsi czy w mieście, brak centrum”; „wszędzie dobrze gdzie nas nie ma”; „brak chodników i dróg”; „trudny dostęp do sklepów, nieodśnieżone ulice, wszędzie daleko, wysoki poziom wód”; „zła komunikacja miejska w zakresie Trójmiasta”; „Oliwa lepsza, bo są tam lepsze stosunki sąsiedzkie, życzliwość sąsiadów, serdeczność, zrozumienie i szacunek”; „brak miejsc do spacerów, ławek”; „mieszkam na ul. Kielnieńskiej od 10 lat i nie widzę aby komfort życia w tym rejonie się poprawił”; „Osowa jest za daleko od Centrum”.

„Osowscy patrioci”, których okazała się zdecydowana większość podają następujące uzasadnienia: „Jest mi tutaj dobrze”; „spokój, cisza, brak wścibskich sąsiadów, możliwość mieszkania w domu z ogrodem zamiast bloku”; „lubię swoją dzielnicę”, „życie moje związane jest z Osową”, „spokój, dużo zieleni, piękne nowe osiedla, dużo małych dzieci z babciami”, „mieszka się w Osowie coraz lepiej, ale jeszcze jest dużo do zrobienia dla młodzieży i osób starszych”, „kiedyś chciałam wyjechać do miasta, teraz miasto przyszło do mnie, jestem związana z Osową, od urodzenia tu mieszkam, tu się wychowałam”; „z uwagi na wiek, dobrych sąsiadów”; „bardzo dobre położenie dzielnicy w regionie nadmorskim i kaszubskim”; „spokój, czyste powietrze”; „młodość spędziłam w centrum Wrzeszcza, zawsze marzyłam żeby zamieszkać w Osowej, pracując w Biurze Projektów i wykonawstwie moje marzenie się spełniło”; „tu jest moje miejsce na ziemi”; „mieszka się tu spokojnie i bardzo dobrze, blisko Gdańska i Gdyni”; „małe zagęszczenie mieszkańców w porównaniu z centrum Trójmiasta, łatwy wyjazd na drogę krajową”; „Moje dzieci mieszkają w tej dzielnicy”; „Osowa to dzielnica z przyszłością, rozwijająca się”; „lasy, jeziora, parki, ogródki”; „Osowa jest dzielnicą spokojną i rozwijającą się, pięknieje z roku na rok”; „przywiązanie, sentyment”; „Osowa jest przyjazna”; „staram się widzieć pozytywy życia w okół siebie”; „mieszka się dobrze”; „podoba mi się okolica i oddalenie od centrum miasta”; „przyzwyczałam się do terenu, sąsiadów, mieszkania”; „spokojna dzielnica, mam 15 minut do pracy, bliska dostępność wszelkich usług”.

10. Podsumowanie

Przytoczone rezultaty badania wskazują, że seniorzy są grupą społeczną, posiadającą duży potencjał partycypacji obywatelskiej. Mają odpowiednie doświadczenie życiowe, zdolność do zrównoważonej oceny rzeczywistości, cechują się wysokim poziomem etycznym. Nieraz dotkliwiej niż inni odczuwają niedogodności związane ze złym zarządzaniem. Są wnikliwymi obserwatorami otaczającej ich rzeczywistości i krytycznymi recenzentami działań administracji lokalnej. Przykładowo oceniając infrastrukturę drogowo-pieszą w swojej dzielnicy, zwracają uwagę na brak udogodnień dla osób mniej sprawnych, jakość dróg i chodników, problemy bezpieczeństwa. Boli ich niedostatek instytucji, świadczących usługi kulturalne, brak w niektórych miejscach łatwego dostępu do przychodni zdrowia, poczty, środków komunikacji miejskiej. Jednak gdy trzeba, potrafią również docenić walory życia we własnej dzielnicy a także pochwalić pracę określonych instytucji (np. jakość wody, wywóz śmieci, punktualność autobusów itp.).

Dzięki przytoczonym wypowiedziom seniorów możliwe jest dostrzeżenie specyfiki infrastrukturalnej dzielnicy, co wiąże się z wystawieniem określonych „cenzurek” instytucjom odpowiedzialnym za zrównoważony rozwój miasta. Jednakże seniorzy nie chcą tylko wystawiać cenzurek, lecz aktywnie współtworzyć społeczność lokalną. Chcą w Osowej poczuć się tu „U SIEBIE”. Dysponują dużym potencjałem obywatelskim, jednak aby go uwolnić potrzebne są działania stanowiące pomoc w porzuceniu poczucia bezradności. Kluczowe jest oddziaływanie o charakterze motywacyjnym, połączone z uświadomieniem podmiotowości obywatelskiej oraz przekazem konkretnej wiedzy i narzędzi jak tą podmiotowość realizować.

Fundacja WIEM I UMIEM

KRS: 0000386251

biuro: ul. Penelopy 4

80-299 Gdańsk

www.wiemiumiem.pl

biuro@wiemiumiem.pl